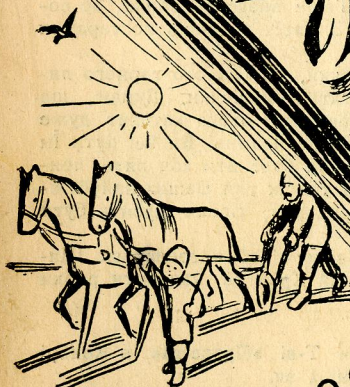

27616

III
п-12 526
1937-8/9

СВІТ ДІТЯНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1937

РІК XVIII. СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ Ч. 8-9.

»ŚWIT DYTNY«

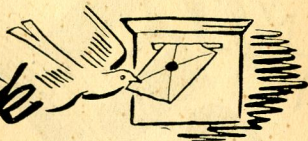
Lwów, Zimorowicza, 2

НА ПОЧАТКУ ШКІЛЬНОГО РОКУ бажаємо всім нашим Читачкам і Читачам „Світика“ та всім українським дітям загалом сили й охоти та витривалости до науки. Дай Боже щасливо почати!

РЕДАКЦІЯ.

*Тишущ до вас
листочок*

Даруся Зуляк, Мельниця н. Дн. На прощання щирий Тобі привіт, моя вірна Передплатнице. Тішуся, що лишаєш мені як заступницю свої сестрички. Твоя передплата вирівнана по кінець червня, а газетка буде йти далі до Мельниці покищо на Твою адресу, бо Ти не подала імені своїй сестрички. Тому прошу зараз подати імя своїй сестрички, на якій адресі має йти «Світик». Передплату на II. піврік вишле вже Твоя сестричка і то прошу позмози якнайскоріше, бо я тепер дуже-а-дуже грошей потребую. Як провела Ти вакації? Я про Тебе ніколи не забуду, бо Ти була точна передплатниця. Не забувай і за мене та поручай мене своїм молодшим товаришам. Жду листика від Твоїх сестричок, бо радий з ними познайомитися.

Ірка і Олег Козубські, Кремянець, вул. Вишневецьких 33, — бажають переписуватися з закордонними передплатниками «Світика» для обміну значків. Ірка бажала б мати знайомих у Франції або в Аргентині, а Олег у Греції.

Петро Малишак Головецько Дол. Твого листика я одержав. Ч. 8 (за серпень) не вийшло, бо і я хотів трохи подихати «вакаційним» повітрячком, та це мені не вдалося, бо і погода мені не дописала і забракло — дрібних... Тепер, як бачиш, вийшло ч. 8-9, за серпень-вересень. Загадки містимо в тій черзі, як приходять, отже і Твої придуть з часом на чергу.

Ірка Збудовська, Надвірна. На Твою карточку я відписав і думаю, що відповідь отримала. Я цікавий, чи Ти післала книжечки просто на адресу Петруся Сорілки в Гломчі і що він Тобі відписав. Старайся далі збирати книжечки між своїми знайомими та висилати для лемківських дітей. Адреси дітей я буду Тобі подавати, бо моїм сердечним бажанням було б, щоб діти зі східного Підкарпаття утримували з лемківськими дітьми якнайживіші звязки.

Любомир і Юрчик Рихтицькі; Дрогобич. Щиро втішився я, Любцю, Твоїм прекрасним листиком. Ну, таким студентам, що перейшли вже до 4-ої класи гімназії нового типу, кажеється «Ви», але ми далі тикаємо собі по старій знайомості. Думки про «Молоду Україну» не покидаю і може пощастить мені її воскресити. Та це залежить головню від постави української молоді до журналу. Якби всі так зичливо відносилися до тої справи, як Ти, то певно «Молода Україна» виходила б і розвивалась би. — Оповідання дістав і думаю, що «вуйцьо Юрцьо» прийме їх радо і широко. Привіт Тобі і Юрчикові!

Володимир Гайдук, Вижниця (Буковина) Радію Твоїм виздоровленням, бо розумію що то значить слабість. Тішуся признанням для себе. З Твоїх віршиків постараюся щось видрукувати, як прийде на чергу.

Школярики в Брустурах-Шипоті. Дякую Вам, діточки, за Вашого гарного листика. Тішуся, що Ви так полюбили мене і що любите читати книжечки. Думаю, що бібліотека Вашої Школи скоро подвоїться, бо Ваш пан директор і отець катехит дуже щиро піклуються Вами і дбають за духовий корм для Вас. За це повинні Ви всі бути їм незвичайно вдячні, їх шанувати і любити. Коли до Вашої Школи буде йти хоч п'ять примірників «Світика», то посилатиму один або й два безплатно також для Ваших найубожших товаришів. Про Гуцулів буду писати. Знимку можете прислати, тільки мусить бути виразна. Гарзд!

Левко Коссар, Саскатун (Америка). Тішуся, що «Світик» Тобі подобається. Щиро бажую Тобі, щоб Тобі пощастило, відвідати колись Рідний Край та наловити рибики в річці! Гарзд!

ЖЕРТВИ

На пресовий фонд „Світика“: Учні «Р. Школи» при Т-ві «Просвіта» в Кенорі (Канада) зібрали між собою 50 ц — Неля і Оксана Меренівні 1 зл.

На „Рідну Школу“ Левчик Цурковський, Романів, п. Бібрка, 1 зл. — Зеня і Ірця Мазурівні, Глуско, п. Карчміска, 1 зл. на „Р. Ш.“, 1 зл. на **Інвалідів** і 1 зл. на **Безробітнів**

Ну, вже досить відпочали,
Нагулялися доволі, —
А тепер пора настала,
Поклонитись нашій школі.

Ціле літо сумувала,
Тиха, скромна і самотна,
На своїх дітей чекала,
Добротлива і привітна.

А тепер всі двері й брами
Нам на розстяж відчинила,
І зраділа нині нами
Наша школа, добра й мила.

„На добрий-день тобі, школо!
„Клоняється тобі всі діти.
„Чуєш гомін той довкола?
„Це їх щирії привіти!

„Привітай нас радо й щиро,
„Пригорни нас мов та мати,
„Ми з тобою в згоді й мирі
„Хочем жити, проживати.

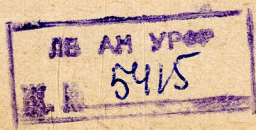
„Ти допоможеш, мати-школо,
„Скарби знання нам добути, —
„Вже нам скарбів тих ніколи,
„Не згубити, не забути!

„Поведеш нас школо-ненько,
„До добра, до щастя й долі! —
„Кличем з радого серденька:
„Слава, слава нашій школі!..“

Юра Шкрумеляк

ДОРОГІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ! На початку шкільного року пригадайте собі свого вірного приятеля „Світика“ й усвідоміть собі, що його доля і недоля в Ваших руках... Будьте свідомими дітьми і як свідомій дитині годиться, вирівняйте не тільки самі залеглість (хто залягає з передплатою за газетку або Бібліотеку), але й свого товариша, знайомого і приятеля наклоніть, щоб був точний у відновлюванні передплати, або щоб передплатив „Світик“, коли його ще не передплатує.

Адміністрація

П'ЯДЕСЯТИЛІТТЯ „СЕРЦЯ“

— Мамцю, — така гарна ця книжка, що я її тепер прочитав, така гарна! — говорив із захватом малий Миросик до мами.

— А щож це за книжка, що так тобі сподобалася? — спиталася мати.

— Називається „Серце“.

— Так, це справді дуже гарна книжка! І я колись, іще дівчинкою читала її тричі. Але тоді в нашій мові було тільки скорочене видання цієї книжки під наголовком „Записки школяра“. Аж пізніше вийшло повне видання „Серця“, в гарному перекладі письменника Бориса Грінченка.

— То саме цей переклад я тепер читаю — завважав Миросик.

— А чи знаєш, хто написав це „Серце“?

— Знаю, написав його італійський письменник Едмондо де Амічіс.

— Та не знаєш мабуть, що саме цього року минає 50 літ від появи цієї чарівної книжки — сказала мати.

— П'ядесят літ! — закликав Миросик. Значить, появилася вона в 1887 році!

— Так — відповіла ненька — і зараз так подобалася, що стали перекладати її на всі мови. А що тобі найбільше подобалося в цьому „Серці“?

— О, мамо, — закликав Миросик — там є уступ „Італія“. Він такий гарний! Ось я прочитаю тобі!

— Добре, — сказала мати — читай!

І Миросик читає:

ІТАЛІЯ

14. вівторок

Поздоровляй так, сину, батьківщину свою, в дні її святочні: „Італіє, батьківщино моя, старинна й дорога земле, на якій родився батько мій і родилася мати моя і в тобі теж обидвое будуть похоронені. Земле, на якій я сам жити й умерти сподіюся, а діти мої теж виростуть і повмирають. — Італіє гарна, велика й від віків славна, а від недавна свобідна та зєдинена, ти, що тільки промінів світла геніїв кинула на весь світ, за яку тільки хоробрих згинуло на бойовищах, а тільки героїв у тюрмах і на шибеницях, — мати триста городів і трицять міліонів нащадків — оце я, дитина твоя, що знаю тебе ще в повній красі

Едмондо де Амічіс.

твій і в повній могутності, почитаю й люблю всією моєю душею й гордий я, що з тебе народився та що сином твоїм зовуся!

Люблю твої величаві й велетенські моря, люблю верховини твої високі, люблю пам'ятники слави твоєї та пам'ятки безсмертні! Люблю твою славу та красу, люблю й почитаю тебе всю так, як цю частинку твою, де я вперше підняв зір до сонця, де я вперше почув ім'я твоє! Люблю вас однаково вдячно й палко.

Турине геройський, Генуа величня, вчена Больоніє, Венеціє чарівна, Медіоляне могутній — люблю вас однаковим синівським чуттям, Фльоренціє благородна, Палермо грізне, Неаполю чудовий і ти вічний Риме!

Люблю тебе, Батьківщино свята! Прирікаю тобі, що сини твої братами моїми будуть, що великі твої живі й умерлі завжди почитані будуть у серці моєму! Прирікаю тобі, що буду чесним і корисним громадянином твоїм, що завжди прямуватиме до ублагороднення, щоб бути достойним тебе. І це тобі прирікаю, що кілька сил стане, трудитимуся над тим, щоб стерти з верхні твоєї нужду, темноту, кривду та проступок, щоб ти могла жити й розвиватися мирно й у повазі законів твоїх, у могутності сил твоїх. Прирікаю служити тобі, яку ти не визначила б мені службу, умом, рукою, серцем, покірно й палко.

А коли прийде такий день, що ти крові й життя зажадаєш від мене, жертвую тобі кров і жертвую тобі життя й умру з окликом дорогого імени твого, останній погляд останній поцілуй пересилаючи святому прапоріві твоєму!“

— Миросик читав, а очі в нього горіли, а личко паленіло, а як скінчив читати сказав:

— Правда, мамо, яке це гарне і правда, мамо, що тут тільки небагато треба змінити й можна так звертатися до нашої України.

— Правда, сину! — відповіла мати. Але ще важніше, щоб цього всього додержати. З цього бачиш, як дуже любив письменник Амічіс свій рідний край, свою Італію.

— Мамо, а чи він більше таких книжок написав? — спитався Миросик.

— Написав більше гарних творів, але цей твір, це його „Серце“, таки найгарніший — бо в ньому є серце, бо в ньому є любов, любов до рідної країни, до рідного народу, любов правди, пошанування праці й людини праці. Цей денник одного шкільного року, як ти сам пізнав, і по п'ядесяти роках не втратив ніщо на вартості та красі.

— Мамо, а чи письменник Едмондо де Амічіс давно вже помер? — спитався ще Миросик.

— Помер тому 30 років у 62 р. життя. А „Серце“ написав, як мав 41 літ.

А. Лотоцький

Едмондо де Амічіс

Мулярчук.

(Виймок зі збірки: „Серце“).

Прийшов сьогодні до нас мулярчук, в одязі переробленому з батькового, ще білому від гіпсу й вапна. Більше собі батько бажав цих відвідин, як я навіть. Вельми зрадів хлопцем. Мулярчук, тільки ввійшов, зараз зняв того обсмиканого капелюха, що весь був мокрісінький від снігу, та встромив його в кишеню. Потім ішов кімнатою тією своєю

важкою ходою струдженого робітника, яку перейняв дома, звертаючи то тут то там це своє личко кругле, як яблуко, з носиком мов клубочок. А коли ввійшов у'рисункову салю, розглянувся довкола по обстанові та спинивши погляд на образку, що представляв „Ріолета“, горбатого блазня, зробив нараз „заячу губку“, одну з найкращих, які йому коли вдалися. Ні, ніяк не сила здержатися від сміху, як він зробить ту заячу міну!

Ми стали бавитися патичками. Він незвичайно зручно укладає ворота й мости, що здається якимось чудом держаться, а буде їх дуже терпеливо та з повагою зрілої людини.

Між будовою одних воріт і других оповідав мені про свою сімю. Живуть на піддаші, а батько його ходить у вечірню школу, та вчиться читати.

Мусять його батько й мати любити, бо хоча вбого зодягнений, однак від студени добре забезпечений, тепло зодягнений, у вовняному шалику, що завязала йому на шиї неньчина рука. Сказав мені, що його батько дуже високий, як який велетень і мусить завжди ввійходячи схилитися в дверях — але добрий і не кличе його інакше, як „Заяча губка“. А син такий маленький.

В четвертій зїли ми разом підвечірок, хліб із повилами, сидячи на софі. А коли ми підвелися, батько не дав мені вичистити тієї білої плями, що мулярчук зробив на софі своїм забіленим одягом. Задержав мене за руку, а потім сам вичистив потайки.

Серед забави обірвав мулярчук гузик при своїй блюзчині, але моя мама зараз йому його пришила, а він почервонів, стояв дуже зчудований і змішаний, коли бачив, як мати шила, сливе що не смів віддихати. Потім нам дали оглядати альбом із карикатурами, а він не завважуючи цього сам, наслідував викривлення різних лиць так знаменито, що навіть мій батько не міг здержатися від сміху.

Такий був радий, коли виходив від нас, що забув зовсім витягнути з кишені свого обсмиканого капелюха та заложити його на голову, а коли вже був на подвірі, ще раз зробив, щоб мені виявити свою вдячність — знамениту „заячу губку“. Мулярчук називається Антошко Рабуко, має вісім літ і вісім місяців.

* * *

Коли хлопець пішов, батько заговорив до мене:

— Чи знаєш, мій сину, чому я не хотів, щоб ти чистив софу? Бо коли б ти був чистив її при своєму товаришеві, це виглядало б на докір йому, що він забрукав її. А то було б зле, з двох причин: бо по перше, він не зробив цього навмисне, а по друге, бо забілив його одягом свого батька, який ті плями вапна приніс додому з дуже тяжкої праці. А те, що приносимо з праці, ніколи не є брудом. Це пил, це вапно, це фарба, є це все, що схочеш, тільки не бруд.

Праця — не валяє. Не говори ніколи про робітника, що вертає з праці: „Він брудний“, тільки кажи: „Має на одязі сліди своєї праці“. Памятай це. А що до мулярчука, то це милий хлопчина й я хотів би, щоб ти любив його — насамперед тому, що він твій товариш, а потім тому, що він син робітника.

Переклав ал.

За рідну мову...

(В трицятиліття Вжесьні)

То було тому трицять літ, у рр. 1906/7. Тоді теперішнє польське Поморя належало до пруського королівства, а тимсамим до Німеччини, бо пруський король був німецьким цісарем.

Пруський уряд старався знімчити польське населення пруської держави. Як у Познанщині, так і на Поморі живуть у великій більшості поляки. І задумав пруський уряд насильно переробити їх на німців. Вони навіть говорили й писали, що це не поляки — тільки німці, які говорять по польськи.

В р. 1906 видала німецька шкільна влада розпорядок, щоб крім інших предметів також і науку релігії катехити вчили в школах тільки по німецьки. Бо треба вам, діти, знати, що пруська влада завела вже була тоді скрізь по польських селах німецькі школи. Ще тільки релігії вчили катехити польські діти в їх рідній польській мові. А відтепер вже й релігії мали вчитися по німецьки. Це противне духові католицької Церкви. Католицька Церква від найдавніших часів вимагала, щоб науки релігії, катехизму — вчити тільки в рідній мові.

І тут пруський уряд переліслювався. Польські діти в школах на Поморі й у Великопольщі почали страйк. Як і давніше, так і тепер поздоровляли вчителя, коли входив в класу, польським привітом: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus“! На німецькі питання відповідали по польськи, або не відповідали зовсім.

Батьки дітей стали, розуміється, по стороні своїх дітей, а також і католицьке духовенство, навіть німецьке.

Посипалися страшні переслідування насамперед на дітей. У містечку Вжесьні, а також і в інших місцевостях, учителі били дітей, щоб так змусити їх відповідати по німецьки. Та дарма. Діти хоробро терпіли катування пруських учителів і не давалися зломити. Тоді посипалися кари на їх батьків. Їх засуджували на тюрму, накладали на них високі грошові кари, а коли не платили, то грабили їм за те їх майно. Карали теж і священників.

Цей страйк, правда, заломився небаром. Але він не пропав на марне. Про те, як німецький уряд переслідує польських дітей, заговорив увесь світ і той страйк лишився на завжди в історії Польщі, як одна з найкращих її сторінок. Цей страйк показав усьому світові, що польське населення під пруським пануванням не хоче і не буде ніколи вважати себе німцями. Цей страйк вивів на ново польську справу на світову арену, бо голосно писали про нього часописи в усьому світі.

І коли в 13 літ пізніше, по світовій війні, на мировій конференції в Парижі, делегати переможних держав не мали ніяких сумнівів, щодо польського Поморя, то саме пам'ять про цей страйк польських дітей була їм доказом на це й вони признали на вічні часи Поморя польській державі.

Так то малі польські діти показали всьому світові й усім дітям світа, як треба цінити й боронити рідної мови.

І ви, діти, цінить і любить свою рідну мову, щоб у потребі могли стати в її обороні так, як польські діти у Вжесьні тому трицять літ.

Ті діти тепер уже дорослі люди й саме на наш Великдень цього року мали вони свій зїзд у місті Черську, хойніцького повіту на Поморі. Мило було їм згадувати, вже в вільній Польщі, як то вони, ще малими дітьми, боролися за рідну мову з могутнім пруським урядом, який не дїждався, переробити поляків на німців.

Цей геройський спротив дітей із Вжесьні, убрала в віршовану форму велика польська поетка Марія Конопніцка у звісній „Роті“, що сталась другим польським визвольним національним гимном, де співається:

»... Nie będzie prusak pluł nam w twarz,
Ni dzieci nam germanił...«

Боже, Отче милостивий,
Ти нам дав ту мову красну,
Поміж мовами найкращу,
Нашу рідну, нашу власну.

Тою мовою співала
Нам маленьким наша мати,
Тою мовою навчала
Тебе, Боже, прославляти.

Тою мовою ми можем
Величатись перед світом,
Бо між мовами ця мова
Мов троянда поміж цвітом.

За препишні тії скарби,
Що в тій рідній мові скриті,
Зволь від нас, Могутній Творче,
Вдяку щирую приймати.

І прийми сердечну просьбу,
Що до Тебе шлемо, Боже:
Хай ніхто вже тої мови
Відібрати в нас не зможе.

Хочби й хто напастував нас,
Хочби й хто посмів грозити, —
Дай нам силу, дай відвагу,
Рідну мову боронити.

Дай нам міць і дай завзяття,
Всякий удар перенести,
Щоб лиш мова наша рідна
Була завжди в славі й чести.

Поможи, Небес Владико,
Хай буде по Твоїй Волі,
Щоб та мова гомоніла
Вільно: в хаті, в церкві, в школі.

Дай діждати пошанівку
Рідного, святого слова, —
Щоб цвіла на славу Божу
Наша українська мова!

Юра Шкрумеляк

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини)

5. По вакаціях...

Минав день за днем, поля найжувалися стернями, стодоли наповнялися збіжжям. Люди, мов працьовиті муравлі, збирали, що мати-землиця вродила. Жовкла нати́на на картоплі, лише ще кукурудзи зеленіли, мов невеличкі гаї серед піль. Хлопці виганяли худобу на стерні й пекли смачну кукурудзу. Василько попросив родичів дозволити і йому вигнати корови на поле. Позволили, бо ще й так мав кілька днів вакацій.

Василько взяв свого песика Босого і гайда в поле! Корови паслися по стернях, а Василько бігав з Босим і вишукував мишачі нори.

Його дуже цікавило, як то песик до мишачого гнізда добувається. Запахає ніс у нору і втягає в себе повітря. Відтак починає порпати швидко ногами, пробує знов носом і далі порпає. Насуне передніми ногами землі багато і тоді задніми береться до роботи. Так допорпається до мишей або до молодих мишенят — і вже їм тоді гірка година... Випорпає і знищить одно гніздо тих шкідників, то шукає іншої нори. Але

до деякої тільки ніс приложить і не порпає, біжить далі! Василько дивується: що то за нюх у того собаки! Він зачує, чи є в норі миш, чи нема...

Так само любив Василько дивитися, як пси бавляться. Скаче один почерез другого, перекине на землю і зубами вгризається. Здається часом, що покривавляться, — та де там... Качаються, гаркотять, махають завзято хвостами, здоганяє один одного, та ніякої кривди один одному не вчинить. І нераз Василькові здається, що насправду деякі хлопчиська гірше бавляться, як такі чотириножні істоти. Бо між хлопцями нераз доходить від забави й іграшки до справжньої суперечки і бійки, і не один вибе другому око або пустить кров з носа. Раз і Василькові трапилося, що при такій забаві з нечемними товаришами так погостив його один, що він ледви додому доволікся. Та від тоді вже

вважав, з ким бавиться, і не заходив собі з кимбудь. Добирав собі все добрих і розумних товаришів і тому забава з ними була дуже приємна.

Та минуло ще кілька днів і вже треба було йти до школи. Мати знов приоділа Василька святочно, бо в перший день науки йдуть діти до церкви. Василько побіг без книжок до школи. Так йому дивно було, коли по двох місяцях перерви опинився знов у школі! Деяких товаришів не бачив ціле літо і здавалося йому, що вони підросли, змінилися, навіть голос у них якийсь інший став. Треба до них наново привикати. А того мабуть і не помічав, що і він сам змінився за те літо, підріс вище, став сильніший і мужніший. Тільки пан учитель, здавалося, не змінився. Говорив зі школярами, як звичайно, сказав, які книжки і зшитки мають собі на цей рік пристарати, а потім пішли до церкви помолитися і з Богом науку почати.

І знов стало Василькові дивно, коли йшов зі школи додому. Його товариші і товаришки споважніли, не кричали і не галасували вже так свobodно, як літом, ішли наче задумані. І на полях уже наче втихло, мов сумніше стало... „То надходить осінь...“ подумав собі Василько.
„Осінь і школярська праця...“ (Далі буде).

Василько-сурмач.

Чи Космач то був, чи Дора,
Чи теж іншее село,
Досить, що у наших горах
Підчас літа це було.

Там бабуся Шикманючка
Мала внука Василька,
А любила свого внука,
Донечки одинака.

У бабусі у світлиці
Літував пан Іванець,
Молока він і жентиці
Випив не один горнець.

І бабуся заробила
Кільканацять золотих,
Та й пішла на торг у Косів,
Накупити щось за них.

А з собою свого внука
Взяла в місто, бо просив...
Там то всячину побачив
Василько наш, дива див!

І задумала бабуся
Щось купити і йому.
І купила Василькові
Голосну, дзвінку сурму.

Василько тепер всю днину
Лиш сурмить, сурмить, сурмить...
А пан Іванець аж гине,
Бо спокою ні на мить...

Ні писати, ні читати,
Ні заснуть ніяк йому,
Хіба з хати утікати,
Через ту нову сурму.

Та дотепний був і хитрий
Наш літник, пан Іванець, —
Думає: „Я тій забаві
Мушу вже зробити кінець...“

Підійшов одної ночі,
Як наш хлопець смачно спав,
Взяв сурму і на всю хату
Дзвінко він сурмити став!

Пробудився Василько наш:
Налякався: „Що це є?
Хто то так в опівніч грає,
Мені спати не дає!..“

А бабуся здогадалась:
„То научка є тобі,
Щоб не грав ти без перерви
На своїй дзвінкій сурмі!“

„Бо чи раз то ти так граєш,
Як засне пан Іванець...
А тепер уже май розум,
Ти ж великий легінець!“

„Й завжди так, моя дитино,
Треба добре уважать,
Чи через твою забаву
Інші люди не терплять...“

Від тоді уже був чемний
Василько бабусин внук,
Як пан Іванець був дома,
Трубки він не брав до рук.

То за те літник зі Львова
Ще до нього написав —
І велику гарну книжку
З образками надіслав...

Я. В-ко

Лист до Редакції.

Учениці Вселюдної Школи СС. Василянок у Станиславові, зорганізовані в «Шкільний Громаді», повідомляють нас, що на заклик «Світика» зібрали по всіх клясах передплатниць і є їх около 60. За те буде їм належатися додатково кілька чисел даром і нові передплатниці просять посилати ті числа для посестер на Волині, Лемківщині, Гуцульщині і до школи дітей емігрантів з Великої України у Варшаві (Школа ім. Лесі Українки).

У квітні ц. р. уладила Школа СС. Василянок Концерт-Академію в честь Тараса Шевченка. Найкраще випала інсценізація «Розритої Могили». Дуже

6. Павлусь у міській школі.

На другий день по записі пішов Павлусь до школи. Тут побачив цілком нових товаришів. Стало йому ніяково, особливо через те, що всі вони були вдягнені по міському і дивили-

ся на нього мов на зайду. „Може тому, що я тут один між ними в сільській одежині...“ подумав собі Павлусь. Та ні! За хвилину він дуже втішився, коли побачив ще одного сільського хлопця в класі. Павлусь зараз таки приступив до нього і запитав:

— Ти також перший раз тут у цій школі?

— Ні — відповів хлопець — я вже другий рік ходжу до цієї школи. Я з поблизького села, ходжу щодня до Калуша. Називаюся Івась Гретчак.

— А я Павлусь Дужий — сказав утішно Павлусь та й обидва подали собі руки. — Але скажи мені, Івасю, чи ті міські хлопці не люблять нас зі села, що так на мене дивляться, наче б гнівалися за щось?..

— Ні, Павлусю, вони добрі хлопці, тільки вони ще не знають тебе, то придивляються. Мені також тому рік так здавалося, але потім ми здружилися. Зрештою пан учитель тебе зараз зазнайомить із ними.

За хвилинку прийшов учитель і почав читати список кляси. Коли дійшов до Павлуса, сказав усміхнувшись:

— Маємо ще одного малого селянина. Хлопці, не зробіть йому кривди! Памятаєте, що я сказав вам тому рік, коли до нас прийшов Івась Гретчак? Що всі ми, чи міщани, чи селяни — однакові люди, діти одного народу, отже треба любитися нам і жити в згоді. Ніхто не сміє легковажити собі або обиджати когось з приводу його

селянської сдежі, бо передусім у нашому як і в кожному народі селян найбільше, це ядро і основа народів, а подруге — селянська одежа краща від міської, тільки, що для життя в місті не дуже практична, тому всі, кому приходится жити в місті, переодягаються по міському. Певно й не один з ваших батьків або дідів був ще селянином і ходив у селянській одежі, так, як і я, що також вийшов зі села і одягався колись так, як нині ці два ваші товариші.

Павлусь відразу полюбив того вчителя, мов рідного, і вже легше йому стало на серці, що має такого оборонця.

Та зрештою й не було перед ким боронитися, бо зараз на першій перерві показалося, що міські школярі здебільша дуже чемні і привітні хлопці, скоро заприятимися з Павлусем, а ще коли довідалися, що пан майстер Малий узяв його мов за свого сина.

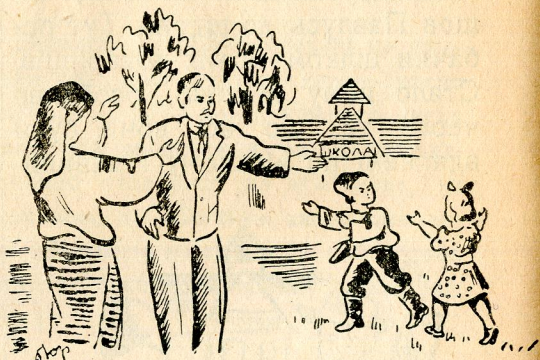
Велика несподіванка ждала Павлуся дома. Коли прибіг зі школи, то Іруся вибігла йому назустріч і вже здалека закликала:

— Павлусю! Павлусю! Твої мама прийшли до нас у гості!

Мов на крилах побіг Павлусь до мами, що стояла недалеко з майстром Малим. Сердечно привитався Павлусь з мамою і розповів їй про всі новини. Про те передусім, що пан Малий

приймив його як сина і що в школі має доброго вчителя і товаришів.

— Слава Богові, що тобі добре, дитино, — заговорила мати — це для мене одинока потіха в моїй самотині, там у нас у селі, — бо дуже мені прикро без тебе...

— А чом же ви, матусю, не загощуєте частіше до нас, побачити свого Павлуся і поговорити з моєю Ірусею? — заговорив пан Малий. — Я прошу вас, приходіть до нас хочби й щодня, завжди приймемо вас як рідну і буде нам усім приємно. Бо ми також чуємося самотні, відколи упокоїлася моя небіжка жінка й Ірусина мати...

Павлусева мати сердечно дякувала майстрові за його щирі слова, а Василько подумав собі в тій хвилині:

— Ні, нема ліпшої людини, як пан Малий. Моя мати в мене перша на світі, а він другий! І Іруся, моя сестричка — третя...

(Далі буде).

Бай, бай, баю...

Таля радіє мамою і татком,
Молочка, хліба має подостатком, —
А там Оля бліденька,
В неї мама слабенька...
І не має татка, —
А в хаті недостатки...
Таля батьків просить
І Олюнці заносить
Хліба, страви, молочка...
Втішні мама і дочка,
Талі серденько радіє,
Що подруга голодом не мліє.

Бай, бай, баю,
Щось сказати маю:
Малий Тарас школяр
Гонить пасти товар
На зелений лужок,
У руках батіжок —
І маленька торбинка,
А в ній хліб, солонинка —
І книжка з образками,
Дістав її від мами.
Тарас коров пильнує
Та при тім не пустує,
Бо книжка цікава —
Найкраща забава!
Бай, бай, баю...
Щось сказати маю.

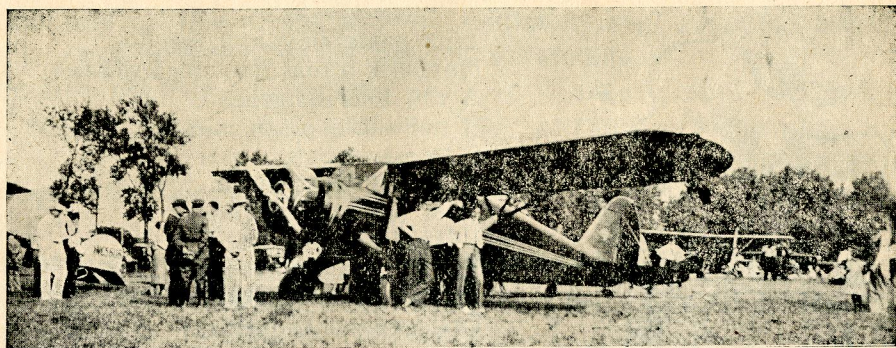
І. Блажкевичева.

Дотепний Василько.

М а т и : Васильку, внеси дров, я запалю в печі, бо студено в хаті, термометер показує всього 6 ступенів!

В а с и л ь к о : Не треба палити, мамо! Я відчиню вікно, надворі є нині 5 ступнів тепла, а в хаті 6, то разом зробиться 11 і буде цілком тепло.

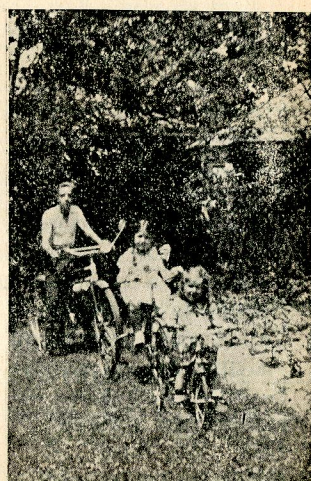
З ЖИТТЯ НАШИХ ДРУЗІВ ЗА ОКЕАНОМ.

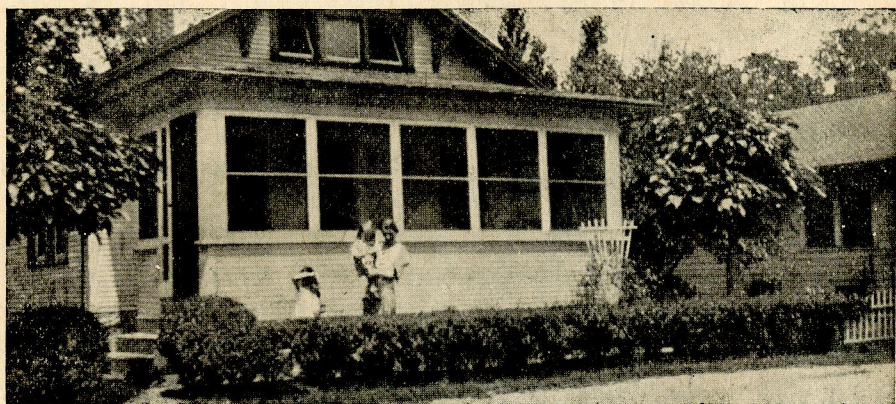
Український літак „Київ“ у Чикаго перед стартом.

Тут бачимо кілька цікавих світлин з життя українських поселенців, приятелів „Світика“ в Америці. Перша світлина вгорі то найновіший літак „Київ“ (Крім „Киева“ є ще „Україна“ і „Львів“), який посвятили дня 18. липня пр. в Чикаго. — На другій світлинці (зліва) п. Осип Кочан з донечкою Наталкою, про яку пишемо окремо. — На третій світлинці (зправа) наші читачі

на своїх „біциклях“. — На світлинці внизу п. Кочанова з донечкою Со-

фійкою на руках перед своїм гарним домиком у містечку Джоліет недалеко Чікаго.

ВП. П. Кочани передають усім Читачам і Читачкам „Світика“ щирий привіт. До того ще слід додати, що Генчик Кочан, „Світиків“ читач і приятель, готовиться стати летуном і конче хоче летіти з Чікаго до Києва.

АЛЬБОМ »СВІТИКОВИХ« ЧИТАЧІВ.

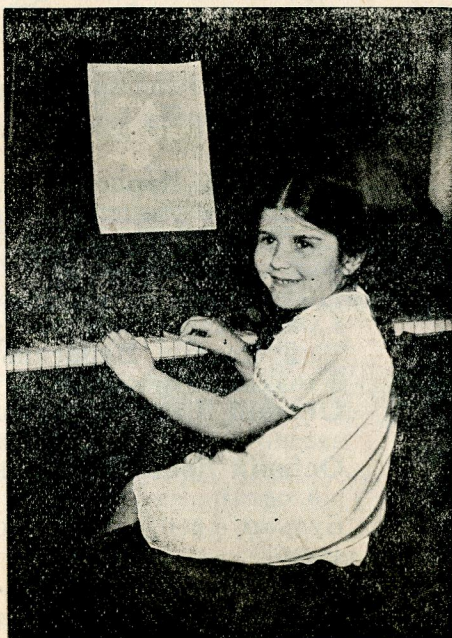
Маленька п'яністка.

Ось, Наталка Кочанівна,
То п'яністка не на жарт, —
Вам вона на фортепяні
Грає гладко наче з карт.

Хоч п'ять роцків тільки має,
Та концерти вже дає,
І хвалять американці
Це дівчатко молоде.

Це маленька українка,
Що живе на чужині, —
Фортеп'ян і „Світ Дитини“
То її товариші...

Ми, Наталочко, радієм,
Гарним успіхом твоїм.
Твій талант — свідоцтво гарне
Українським дітям всім!

ПРИМІТКА: Передплатниця „Світика“, Наталка Кочан в Джоліет, Ілл. (Зл. Ді Америки) має ще тільки п'ять роцків, та завдяки своєму великому музичному талантов стала вже відома як п'яністка. Вона виступає вже й прилюдно із своїми концертами. Дня 28. червня ц. р. грала в Джоліет 17 муз. точок з пам'яті і стрінулася з загальним признанням, так, що й місцевий американський часопис помістив похвалу для мало Наталки разом з оцією світлиною.

Показова лекція.

Мати: Юрцю, чого плаче Лідзя? Чи ти може зробив їй щось злого?
Юрчик: Ні, мамусю! Я лиш показав їй: як вона має зїсти це тістечко з кременом, що його дістала від тети...

(Сценка з природи в 1 дії).

Особи: **Мати Літо** — в ясній одежі, з китицею зілля і з клунком у руці.

Діти Літа: **Червень** — хлопець у капелюшку, закосиченім рожам. — **Липень** у купелевому строю, з рибкою в руці, **Серпень** — з віночком з колосся і маку. Всі з подорожніми клунками.

Мати Осінь — у брунатній одежі, з парасолею під пахою, з малярським приладдям у руці.

Діти Осени: **Вересень** з кошиком овочів. — **Жовтень** з галузкою винограду.

Осіnnий Вітер — хлопчисько, ще не може встояти на місці, заедно надувається, в білій одежі.

Осіnnий Дощ. Вітрів товариш, з поливачкою в руці, в сірій одежі.

Бузько в білій одежі з чорними крилами, в червоній шапці-дзьобі.

Діти: хлопці і дівчата.

Дія відбувається на залізничному дворці з написом: «Кінець Літа».

Ява 1.

Мати Літо входить, поспішаючи, а за нею **Червень, Липень, Серпень**. Складають свої клунки на землю.

Серпень:

Ой, матусю, ой, матусю,
А чого ж нам так спішити?

Літо:

Чейже їдем на полудне!..
Щоб нам поїзд не спізнити...
(дивиться на годинник)
Ну, хвилинку ще заждемо..
Зараз поїзд надійде...
(дивиться в далечінь)

Чи не бачите там диму?

Зараз поїзд тут буде!..

Червень (до Липня):

Чи чогось ми не згубили?

Липень (сміється):

Але ж, брате, що з тобою?
Бачу, соняшне проміння
Ти забрав усе з собою!..

Серпень:

Добре робить! Так і треба!
А мені вдалося взяти
У валізку легіт літа
І всіх квітів аромати!..

(чути свист і шум поїзду)

Літо (радісно, показуючи на поїзд):
Діти, гляньте, що за втіха!
Тітка Осінь надіждає!
З нею Вересень і Жовтень —
Ось, вже Осінь нас вітає...

Я ва 2.

(Поїзд стає, з вагону вискакують
Осінь, Вересень і Жовтень, усі
вітаються сердечно і голосно).

Осінь (до Червня, Липня і Серпня):
Що за гарні, жваві хлопці!
Певно й чемні ще крім того...

Літо:

О, вони в нас працюваті,
Пильні всі, що до одного!

Червень (до Осени):

Так, тітусю, то не жарти!
Мусів добре я звиватись...
Квіти, птахи і комахи —
Всім тим мусів піклуватись!

Липень:

А моя журба то риба —
І велика і маленька.
Та за те усі нас люблять —
І тулили б до серденька...

Ми ж всі три даємо людям
Тепле сонце і погоду,
Молодих даємо птахам,
Дітям ліс і чисту воду!

Серпень (поважно):

Я найбільше мав клопоту,
Бо все хоче досягати, —
А ті соняшні проміні
Часом люблять кепкувати:
Заховаються за хмару —
І хоч кличу на ввесь голос,
Що їх жде тут сад, городець,
І незрілий в полі колос, —
Та не вийдуть вам з-за хмари
Часом і три дні бувало...

Літо (потакує):

Наробились мої хлопці,
Натомилися немало.

Осінь:

Бачу, бачу, все довкола
Гарне, стигле і багате...
Варто вам тепер на півдні
Трохи сісти, відпочати...

Ми ж тепер усю роботу
В свої руки переймемо...

Вересень:

Діточок закликає з поля
І до школи їх пішлемо.

Я з дерев дозрілий овоч
Скоро й пильно позриваю, —
Стодоли, хати комори,
Хлібом всі понаповню.

Жовтень:

Я поможу засобитись
Їжакам і вивіркам,
Звірям і дбайливим людям
Всього подостатком дам,

Щоб не чули недостатку,
Щоб із голоду не мліли,
Як Зима з-за гір надійде,
Строга, люта, сніжнобіла...

Осінь (махнула пензлем):

Я до праці заберуся
Таки зараз, за годинку, —
Всім тим деревам у лісі
Помалюю одешинку, —
На брунатно, на рожево,
На червоно й жовто-злото...
(журливо)

Щоб лиш дощик забарився,
Щоб лиш не було болото...

Літо (здрігає від холоду):

Чи не чуєш ти, сестрице, —
Щось неначе холодніше?..

Осінь (глянувши кудись у бік):

Так! Вже Дощик надбігає —
І холодний Вітер віє...

Я ва 3.

(Дощ і Вітер убігають один за одним і здоганяються. Вітер надуває щоки і дує, а Дощ кропить його водою із своєї поливачки. Осінь відчиняє скоро свою парасоллю і під нею ховаються всі).

Осінь (огірчено):

Хлопцям тим немає стриму!
Я й для них білет купила, —
Та до поїзду їх взяти
Вже не було права й сили.

А хоч би була і взяла,
То так броять безустанку,
Що кондуктор був би вигнав
Їх на першім перестанку...

То ми їхали, а Вітер
Із Дощем, без батька й нени,
Так за поїздом летіли,
Мов шалені, навіжені!

(Дощ здоганяє Вітра і виливаючи на нього воду, обливає всіх під парасолею, всі голосно скрикують, Дощ і Вітер сміються).

Вітер:

Гей, голя! То мені воля!
Ану, братчику, ще раз,
Кругом ліса, кругом гаю, —
Гей же, хто догонить нас!

Дощ (заглядає в поливачку):

Ну, води ще в мене досить!
Далі! Будем підливати —
Ліс і гай і луг і поле!
Всім їм треба нас пізнати!

(Вибігають з галасом).

Я ва 4.

(Входить Бузько, дуже втомлений, ледви дихає, налягає на одну ногу)

Бузько (задиханий):

Чи це може пані Літо?
То велике щастя маю!
Ах, матусю, я бідненький,
Щиру просьбу до вас маю...

Мої рідні полетіли
А мене тут залишили,
Бо звихнув я собі ногу
Й довго я лежав безсилий.

Нині чую, кажуть діти:

„Літо наше вже минає...“

Я ж собі тоді думаю:

„Певно поїздом рушає...“

Прошу щиро, мене взяти
До Єгипту із собою,
Бо летіти я не годен,
Хорий я, що ледви стою.

Тут я маю трохи грошей,
Що дістав від тети Марти,
Не багато того буде,
Але буде на пів карти...

Бо я бузько молоденький,
Навіть року ще не маю,
Ну, а діти лиш пів карти
Платять мабуть в цьому краю...

Літо (добротливо):

Добре, добре, бузьченятко,
Нам з тобою подорозі...
Зараз карту постараю,
Сядемо в одному возі.

(Біжить купувати карту і зараз вертається. Поїзд свище).

Літо, Червень, Липень, Серпень і Бузько (співають на арію: »Як була я ще маленька«).

Прощайте, любі друзі,
Прощайте, милі,
Бо вже з вами залишитись
Разом ми не в силі...

Прощайте, любі друзі,
І ви рідні ниви,
Оставайтесь здорові,
Жийте нам щасливі!

Осінь, Вересень і Жовтень
(відповідають):

О, щаслива вам дорога
За ті ріки й гори, —
Хай в дорозі не стріне вас
Ні біда, ні горе!

Ми тут будемо серечно
Всіх вас споминати,
А на другий рік з весною
Вас будемо ждати.

(Літо, Червень, Липень, Серпень і Бузько всідають скоро до вагону, поїзд свище щераз і рушає, за хвилину зникають усім з очей).

Ява 5.

На сцену вбігають діти, оточують Осінь, Вересня і Жовтня та звернувшись в сторону поїзду, що відїхав, співають, махаючи руками на прощання:

Прощай Літо, прощай, любе,
І не забавляйся,
До нас, діток українських,
Швидко повертайся!

(до Осени)

А вже Осінь д нам прибула,
Осінь наша рідна, —
Будь нам щедра і ласкава,
Тепла і погідна!...

Взявшись за руки, ідуть жвавим хором до Осени, Вересня і Жовтня та повторюють останню строфу.

Заслона поволі спадає.

За Г. Мавдероде — Ю. Шкрумеляк.

ЗВІРІ МИЛІ І ВЕСЕЛІ

ценним дітям
приятелі!

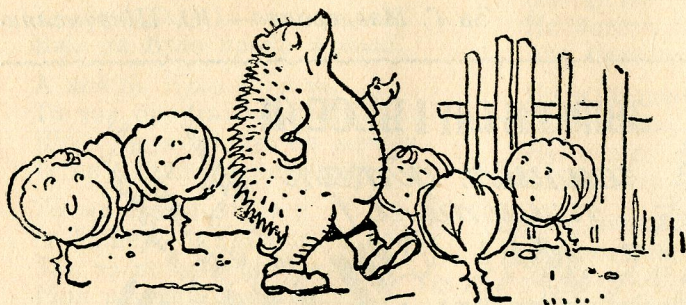
ІЗ ЗВІРЯТ ЛЮДИНА МАЄ
МНОГО КОРИСТИ Й УСЛУГИ,
ТОМУ ДІТИ ВСІМ ЗВІРЯТКАМ
БУДЬМО ОПІКУНИ І ДРУГИ!

Пригода в капустияному городі.

В нашому городі стояло багато капустияних голов, — а всі вони стояли мовчки — бо це були самі маломовні і вдумчиві добродії. А в городі мав свою хатину також їжак. Достойний і поважний їжак, з прастарого шляхоцького роду. Як пана пізнати по холявах — так їжака по шпильках, А цей їжак мав

довгі й тверді шпильки і дуже ними гордився. День-у-день вибирався на прохід між капустияні голови, але в почутті свого достоїнства не обзивався до них ні словечком.

Аж одного дня не втерпів і заговорив до капусти так:

— Думаю, що вам відомо, хто я... Я ваш король. Ви маєте слухати мене, бо я шляхтич з діда-прадіда, бачите це по моїх колючках! — Відтак подивився він ще на всі голови пронизливим зором і щераз повторив:

— Отже знайте, що я ваш король!

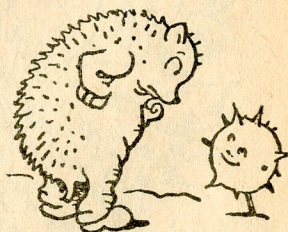
А капустияні голови хитнулися притакуюче, та в покорі й пошані не могли видобути з себе ні слова. Задоволений їжак ще більше задер ніс догори і повагом рушив далі.

А на межі городу ріс саме кріслатий каштан і його галуззя сягало углиб капустияних грядок. На галузках було повно дозрілих каштанів. А якраз над стежкою, куди звичайно проходжувався їжак, висів один особливо гарний овоч — і це була одна з донь старого Каштана, себто Каштанівна. Щодня приглядалася вона їжакові. Його гордовитість подобалася їй, а коли нині почула, як він говорив до капусти, то попросту любила їжака і так щиро за ним тужила, що відірвалася з галузки й упала на землю, майже під ноги їжакові. Він здивувався і запитав коротко:

— Хто ви?

А Каштанівна відповіла:

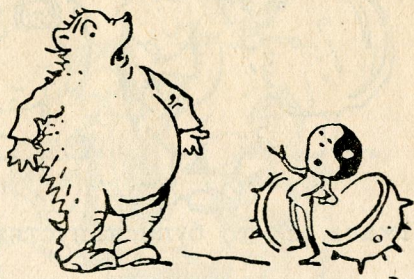
— Я дама з дуже високого роду, бо вродилася й виховалася кілька метрів над землею...

На їжака зробили вже ті слова про високе походження глибоке вражіння, — а тимчасом Каштанівна говорила далі:

— Мої колючки свідчать хіба, що я мушу бути ваша далека своячка, і тому було б мені дуже приємно, мати честь. зазнайомитися з вами.

Їжак глянув на гарні зелені колючки, подумав про свою самотність, і — чим довше дивився на зелену, колючу панночку, тим більше вона йому припадала до серця. Нарешті він почув, що закохався в ній, — і цілком недвозначно попросив її руки. Каштанівна зацікавилася з радості й щастя. А коли їжак узяв її в обійми і палко пригорнув до себе, її розкіш перейшла міру й вона трісла надвоє.

Глянув їжак, а з її нутра вискочив грубенький хлопчище, з гладким і молочнобілим обличчям та в брунатному шовковому каптані, сам з виду дуже зарозумілий. Їжак видивився на новородка, а цей навіть не вклонився, став зухвало перед їжаком і заговорив:

— Чого так вибалушили очі? Я син тієї дами, що трісла надвоє!

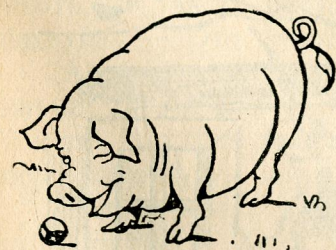
Їжак ще більше здивувався й сказав:

— Але ж та дама була моєю дружиною! Ось, є тут свідки!... — і він показав на капустині голови, а вони мовчки притакнули. Тоді відізався знов малий:

— То в такому разі я ваш син! То чого ж витріщили очі на мене?

Тут уже увірвався їжакові терпець і він закликав обурений:

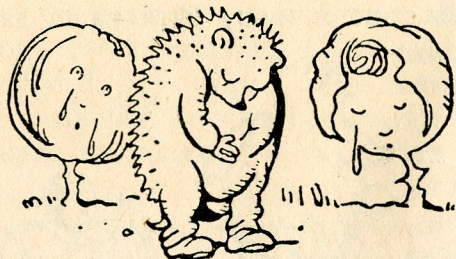
— Що таке? Ти не стидаєшся? Ти мав би бути моїм сином і не мати на своїй шкурі ні одної шпильки? І ще до того такий зухвалий, ти виродку один!

Їжак ударив малого з цілої сили поза вуха. Молодий каштан перевернувся кілька разів, а схопившись, почав кричати, що він не хоче такого батька-неотесу й знати і що він забирається геть, у світ за очі, — і справді побіг поміж капустині голови, що реготалися на все горло, аж до воріт і вибіг на вулицю.

І тут сталося нещастя. Вулицею йшли якраз вїтові свині на толоку, а одна груба свинка побачила молоде каштанятко і — кланц! — Ухопила і зіла.

Капустяні голови стали гірко плакати, і їжак зворушився. Але він знов прибрав горду поставу й здвигнувши раменами, сказав:

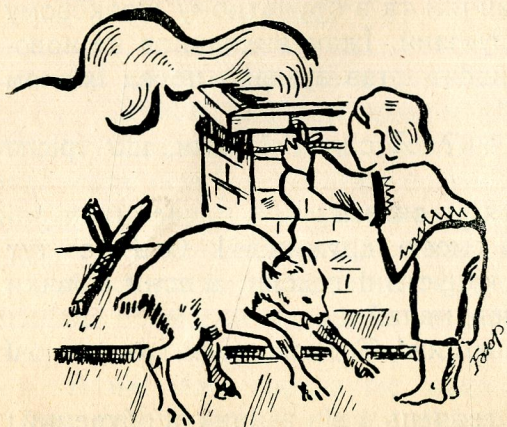
— Нема за чим жаліти... То був виродок!

І капустяні голови притакнули мовчки і перестали плакати... Так шанували і боялися гордого їжака. Бо то були капустяні голови.

Прися Мадер.

ІЗ ПРИГОД ГНАТКА ЦВЯШКА.

Гнатко козу пасе.

Виліз Гнатко на хатину
І з козою під вершину,
На шнурочку козу має,
Коза травичю спасає.

Оце Гнатко на хатині
Бачить ліси, гори сині —
І — в сусіда грушу
(Млоїть його душу).

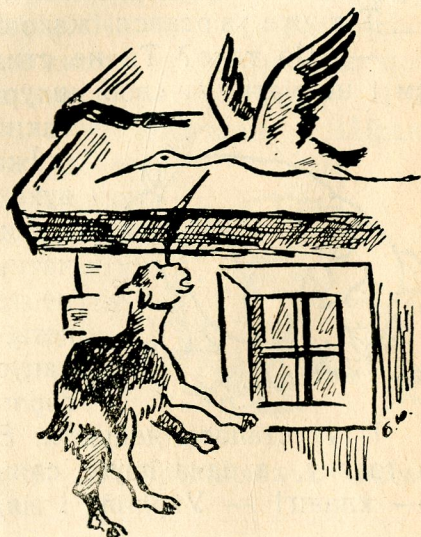
Бач, в думці рішає,
Козу припинає —
До комина! Сам в садочок
Сусіда стрибає!

Був раз дід і бабка,
Мали внука Гнатка —
І кізоньку черно-красу
(Одна біла латка).

Була у них хатка,
Довкола загатка,
Соломою з верху крита,
Проста, не палатка.

А що старе криття —
Оце не дивниця,
На цій хаті діда - бабки
Виросла травичя.

В цього внука Гнатка
Дуже дивна гадка:
На яку-би штуку впаси,
Козі — оцю травку спаси?..

А козуня на даху
Травичку спасає, —
На цій хаті чорногуз
Спочити гадає.

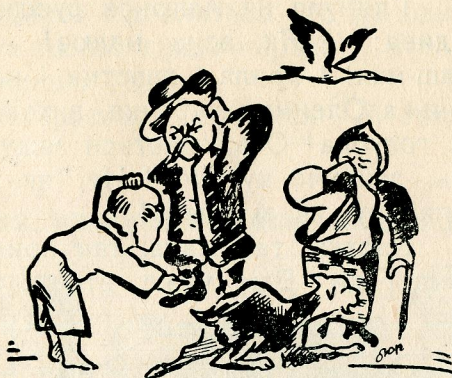
А коза дурненька,
Злякалась серденько
Чорногуза — тай стрибнула
На лихо бідненька.

Комин здоровенький,
Шнурочок міцненький,
Повісилась білоніжка,
Був закоротенький...

А Гнатко не знає,
Грушки заїдає,
Його кізка-білоніжка
Уже вік кінчає.

А ще як стрибала
Страшно закричала —

І дідуся та бабусю
На смерть залякала.

Слабував дідусьо,
Хворіла бабуня —
Гнатко каже: „Я не винен...
„То грушки й — козуня...“

Вол. Швак

Галя.

Настунин малюнок.

(Образок з життя сільських школярів)

Пані роздали дітям чисті картки паперу і сказали: — Діти, нарисуйте мені курочку!

— Добре то пані сказати: — „Нарисуйте!“ — Але нарисувати! — Як? Куди? — Звідки взятися до такого малюнку? — Чи зачинати від головки, чи від хвостика?

Настуня не знає. Ніколи в житті ніякої курочки не рисувала. Рисувала вже хлопчика, стіл, крісло — але курочку? — Ніколи!

Глянула на інші дівчата. А вони цілком не журяться, малюють, з такою охотою, так весело! Тішаться. — Настуня зідхнула: — Ото клопіт! Як я нарисую?

Але нема що довго надумуватися, дурно сидіти в школі не вільно. Взяла олівець, тай зачала рисувати. Але бачить, не йде їй ніяк. Що хоче таку гарну курочку вирисувати, таку, як вона знає: миленьку, чепурненьку — то вийде якась дивовижа:

Голова в неї, як у коня, замість дюбочка рильце поросятка, а хвіст? — Хвіст, як у лисички, тай бузькові ноги.

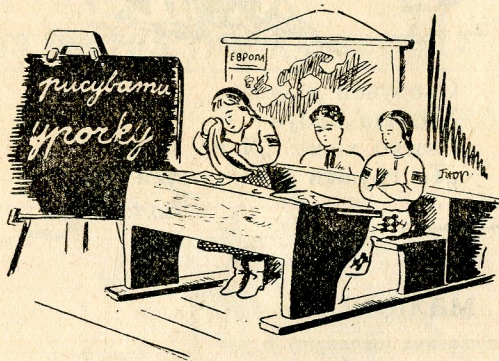
— Тьфу! Щось таке погане!

— Ні, таки погане, препогане! — Не може щось такого показати пані, ані дітям. Ото був би сміх! — Добула радирку і витерла. Малює наново. — Знов витирає. — Не дається ви-

терти! Не можна радиркою, то послиненим пальчиком. — Зле, сучється папір! Буде діра! — Ах, що тут робити?

Глянула на малюнок сусідки Олені і мало-що не крикнула з дива: — Як вона малює! — Шах-мах! і вже є головка — шаш-мах! і крила і хвостик і ноги! — А яка гарна, яка кругленька Оленина курочка, з тоненькою шийкою — а яка мила, як голубка! Ось, здається зажуриться — ось, знесе яечко — ось, закличе куряток! Ну, як жива, як жива! Лише злетіти з паперу, як зі сідала!

Настуні так жаль, так прикро, що вона так не вміє, але нема ради. Вже може втретє на витертій плямі нарисувала свій поганий малюнок. Не порадить нічого, не вміє.

Коли оце Олені впав олівець на землю і покотився десь аж під другу лаву. Олена схилилася, шукає олівця, а Настуні тимчасом прийшла думка до голови: „Візьму і заміняю!“

Скоренько підсунула свій малюнок Олені, а Оленин положила перед собою. Заложила руки, боцімто вона вже нарисувала і вже не має що робити. Сидить, як святенька.

Олена піднялася зі своїм олівцем і зараз похилилася над малюнком. Хотіла ще щось собі домалювати, докінчити. Коли нараз, як гляне на свій малюнок, як не розплачеться, як не заголосить:

— Прошу пані, нема моєї курочки! Десь пропала моя курочка! Оттут була, я її собі так гарно намалювала і нема, нема моєї курочки!

Пані сміються, жартують:

— Може вискочила вікном? Може пішла порпатися в піску? Може побігла до куряток?

Прийшли пані до Олені, показують на той малюнок і кажуть:

— А отсе що таке, не курочка?

— Та то також якась курочка, але не моя. То чиясь чужа. Моя не така була — я тої не хочу...

Глянули пані на Настуню, так бистро глянули своїми чорними очима, так, якби їй через очі заглянули до головки. Показали пальцем на той малюнок, що лежав перед Настунею:

— А це чий малюнок?

— То мій! — сказала Настуня і так почервоніла, а серце так зачало їй битися: стук-стук, стук-стук!

І пані стоять собі перед лавкою і дивляться то на одну, то на другу дівчинку. А Настуня щораз гірше червоніє, а серденько бється. А потім сказала пані: „Добре...“

І зараз серденько Настуні перестало товктися. Їй стало легше.

І знов пані сказали:

— А тепер Олена і Настуня вийдуть з лавки і підуть до таблиці і кожна нарисує курочку!

Олена всміхнулася і на високи побігла до таблиці. А Настуня ледви ногами плентала, лізла поволеньки. Дивляться пані, дивляться діти, що то з того буде.

Хто ухопив крейду легко, як яке пір'ячко і звинною ручкою по таблиці лише шамах! і вже головка — шамах! і крила і хвостик і ноги? От, і вся курочка! А яка гарна, яка кругленька, з тоненькою шийкою, як голубка! Ну, як жива, лише злетіти з таблиці, як зі сідала.

— Хто таке малює? — А Олена!

А хто взяв крейду тяжкою рукою і ледви кілька крисок нарисовав, вже послиненим пальцем витирає і мурзає і робить білу пляму на таблиці? Хто нарешті з тяжкою бідою нарисовав таку курочку, що голова в неї, як у коня, замість дзюбочка має рильце поросятка, а хвіст лисички і бузькові ноги?

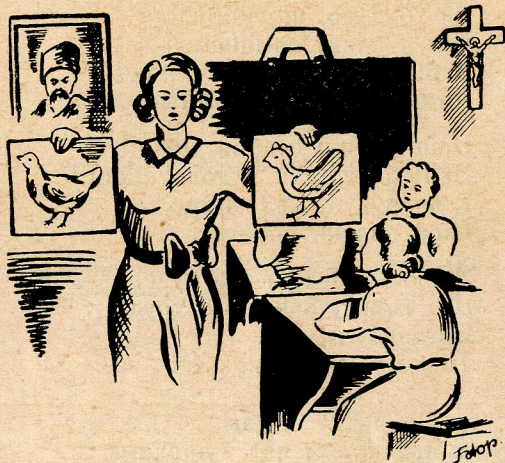
— Хто так малює? — А Настуня!

Пані нічого не говорять, лише підняли оба папери з малюнками обох дівчаток високо і показали цілій класі, а діти здалека пізнали, котрий малюнок чий і догадалися, якого поганого вчинку допустилася Настуня...

А Настуня закрила личко обома руками, не сміє вже глянути ні на паню учительку, ні на діти.

Стояла так і шептала сама до себе:

— Погана Настунька! Зле зробила! Хотіла похвалитися чужою працею! Говорила неправду! Погана!

О! як вона тоді не любила себе самої!

Але вже нічого не могла зробити. Не могла відректися себе самої...

...Та вже такого більше не зробить! І пані знають, що Настуня вже такого вдруге не допуститься...

Марія Конопнічка.

Пісня про хліб.

I.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

Наш Семен старий уранці
Вийшов з хати в полотнянці,
Глянув в небо і зітхає,
Сиві волики впрягає.

Знають волики, що буде,
Що їх ждуть нелегкі труди...
Бо тягнути плуг, орати,
То не у танку скакати!

II.

А над полем над широким
Сяє сонце ясним оком,
Ясний плуг на повороті
Блискає мов кутий в злоті.

Жайворонок в небо дзвонить, —
Піт з чола Семен наш ронить, —
Але днина це щаслива,
Бо заорана вже нива.

III.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

Наш Семен втиснув шапчину
На рамя узяв плахтину
І в розорану землю
Сіє золоту пшеницю.

Хто лиш вийде на дорогу,
Здійме шапку: — Слава Богу!
Бо годиться це вчинити,
Сівача поздоровити.

А Семен — звичайна справа —
Каже всім: — На віки слава!
Й починають так дзвеніти
Межами святі привіти.

А зерна він не жаліє,
По краях густіше сіє,
Від границі до границі,
Хай дивуються пшениці!

За Семеном йде здовж ниви
Й тягне борону кінь сивий, —
Йвась весело поганяє,
Смутку ні журби не знає.

IV.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

Дрібен дощик накрапає,
Вже пшеничка прозябає,
Бач, уже і руно сходить,
Збіжжя наче гай зародить!

Літом ясне сонце встало,
Злотом колос малювало, —
Щирим злотом золотило,
Хмар решітцем холодило.

Ой, колосся ти, колосся,
Впадеш рясно на покосся,
Від коси, що жаром палить,
Як Семен її насталить!

Як праворуч замахнеться,
Вже цілий загін кладеться!
Як заїде від лівиці,
Вже по жнивях, по пшениці...

А полудне аж палає, —
Настя пташкаю співає...
Облилися потом нині
Пильні жінці і жєнкині...

V.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

Шелестить, шумить вся нива,
Грає бжілка не лінива,
Захід неба весь міниться,
Золотиться, румяниться.

Перепілка викрикає,
А Семен, знай, походжає,
І повагом лічить копи,
Шепче: — Гарні дав Бог снопи...

— Правда, трохи ще за мало,
Місця б і на більше стало,
Не звалить хліб оборога, —
Але й так славити Бога!..

З підвечірком Катря близько,
Діти гонять по стерниську,
Дикі гуси пролітають,
Сонце в заході прощають.

Наш Семен про щось думає,
Щось говорить обчисляє, —
Поглядає все на копи,
На важкі пшеничні снопи.

VI.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

Скинув наш Семен кожуха,
Хоч з морозу пара буха,
Ціпом з усіх сил молотить,
Сніп за снопом з тока котить.

Що махне — то з ціпа наче
Злото сиплеться і скаче, —
В пух солому розбиває, —
А горобчик заглядає...

Дзвонить гомоном стодола,
Усміхнувся Семен спровола,
А сусід уткнувся в ворота:
— Як там, куме, йде робота?

— Шож, сусідо, Божя ласка...
В ниву зерно, — з ниви паска...
В ниву труд, гарячі поти, —
З ниви хлібець щирозлотий...

— Буде хліба і для себе
І для бідного в потребі,
А як впаде окрушина,
То поживиться й пташина.

VII.

Як то було, що робилось,
Нім у булку замінилось,
В білу пасочку, пухкеньку,
Дітям до смаку маленьким?

На горбочку, між полями,
Там вітряк співа з вітрами,
Там то мельник щось майструє,
Мельничка обід готує.

Чують — віз там надїжджає,
Бурко гостя сповіщає,
Кличе всіми голосами:
Їде наш Семен з мішками!

— Слава Богу! — й до роботи:
— Як вам збіжжя це змолоти?
Чи на раз? Чи питлювати?
А Семен почав казати:

— А, мели на Божу славу,
Щоб на хліб було й на страву, —
Та на камінь дай новенький,
Щоб хлібець був здоровенький!

Відділи усі отруби,
Хай людей не коле в зуби, —
І спитлоу там зо два міхи
Дітям на колач, для втіхи...

Переклав Ю. Шкрумеляк

Гарний друг.

Малий Осип аж заходиться від плачу. Тітка втихомирює хлопця і питає:

— Скажи теті, чого плачеш?

Осип: А, бо я посварився з Юрком.

Тітка: Но, то перепросишся з ним.

Осип: Він уже ніколи зі мною не перепроситься.

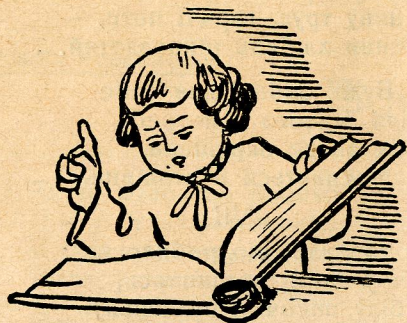
Тітка: То найдеш собі іншого друга.

Осип: Такого друга я вже не найду — його тато є цукорником.

Що буде в вересні?

У вівторок 21. вересня припадає Різдво Пресвятої Богородиці, а в понеділок 27. вересня Воздвиження Чесного Хреста.

У вересні починається наука у школах. Особливо українські діти повинні пам'ятати, що тільки пильною наукою, здобувши знання, добудуть собі і рідному народові кращу долю. Тому з охотою і запалом до науки!

Що сталося в вересні?

Дня 2. вересня 1709. року вмер гетьман України Іван Мазепа.

Дня 10. вересня 1914. року Українські Січові Стрільці звели з москалями перший бій у Карпатах.

Дня 30. вересня 1769. р. вісім козаків узяли в турків місто Хотин з гарматами.

ПРИРОДА В ВЕРЕСНІ.

У вересні **цвітуть**: вересіль, а під кінець місяця осінній пізнецвіт. **Достигають**: зимові овочі, ліскові оріхи. **Гриби**: у великім лісі білий гриб (правдивий), у чатинних маслюк і рижок, на зрубках підпеньки, усюди в лісі лисичка, сироїжка, а на вгноєній землі печериця.

Відлітають: мухолівки, соловеї, пліски жовті і звичайні, перепелиці, ластівки, одуди, дикі голуби, горлиці, дикі качки. Уже в серпні відлетіли: бузьки, кані, риболови, зозулі.

В вересні дня убуває на 1 г. 45 минут. 1. вересня день має 13 і пів години, а дня 30 вересня 11 год. і 45 минут.

На вересень цього року передбачують **таку погоду**: початок вітряний, 6-го дощ, 9-го дощ, 13 і 14 приморозок, 15 гарно, 16 і 17 хмарно, 18 студено, потім до кінця бурі й студінь.

Пори дня.

Ранок рано стежечками
Йде до школи з діточками.

А полудне стало в полі:
»Діти! Як там було в школі?...«

Вечір задумався, брате:
»Треба задачу писати...«

Нічка стала під віконцем:
»Діти! Встаньте разом з сонцем!...«

Ю. III.

Володимир Хронович.

Передплата.

(Як діти IV відділу вселюдної школи в Тучапах заперенумерували »Світик«).

Зараз таки першого дня по вакаціях принесла пані вчителька зі собою до класи червнене число „Світа Дитини“ й при кінці лекції стала дітям з четвертого відділу перечитувати оповідання „Михасеве свідоцтво“ — Юри Шкрумеляка.

В класі стало тихо, але тільки до часу, бо в тому місці, де пишеться, як четар дописав на Михасевому свідоцтві „Любов до рідного краю — найщиріша“, — поставали деякі діти з місця, а Славко Карпюк навіть кулаком об лавку вдарив зі завзяття. Подобалося дітям це оповідання дуже й декотрі стали просити паню, щоб ще дещо їм прочитала. Але пані чогось не хотіла.

— На нині буде досить! — відповіла всміхаючись. — До кінця місяця ще далеко й заки надійде чергове число, то буде можна цілу газетку й два рази вам у вільних хвилях прочитати.

— То прошу мені її позичити до дому! — відізався Славко й простягнув до пані руку.

— Ні, мені прошу! — перебила йому Катря Томюк.

За нею схопилися й другі.

— Я прошу! Мені прошу!

По хвилині стала просити вже ціла класа.

Вчителька дивилась на ті простягнені руки й тільки всміхалася.

— Добре! — сказала вкінці весело. — Буду вам цю газетку позичати додому по черзі, але перше послухайте про одну подію, яку цього літа пережила я недавно у Львові.

Діти успокоїлися й пані почала оповідати:

— Якось приїхала я до Львова і їду з головного двірця до міста трамваем. Біля мене у вагоні сидять і стоять різні люди. Багаті й бідні, старі й молоді. Одні мовчать, інші розмовляють, а деякі перечитують часописи. Недалеко від мене сидів один старший чоловік, здається урядник, і ховав якраз перечитане „Діло“ до кишені.

— Позвольте, прошу, на хвилинку гезети! — відізався до нього несподівано якийсь гарно вдягнений юнак, і простягнув по газету руку.

Та замість „Діла“ добув цей пан із калитки 20 грошів та подав молодцеві.

Цей змішався.

— Мале непорозуміння, — відповів червоніючи. — Я не грошей прошу, а часопису „Діло“.

— Знаю це! Але часопис коштує якраз 20 грошів і за них купите собі його.

Молодець не знав уже, де й куди подітися зі стиду. Грошей, розуміється, не прийняв. Перепросив тільки тихо влестителя й на найближчому перестанку вискочив з трамваю. Їхати далі в тім вагоні було йому вже дуже соромно.

Оповідання вчительки порозуміли діти відразу й деяким також стало соромно. Та вже найбільше стало соромно Славкові Карпюкові.

— Нема що! — відізався він зараз, як тільки пані скінчила оповідання.

— Треба й нам післати передплату на свого „Світика“!

— Треба, треба! — загомоніли за ним інші. — Принесемо пані по 10 грошів і будемо мати свій власний. Нас чейже в класі є більше, як сорок, — то якраз буде цілорічна передплата.

— А що буде з найбіднішими? — відізвалася несміло мала Мелася. — Сумніваюся дуже, чи вони принесуть.

— За них то вже зложать багатші! — відповів їй Славко по надумі. — Я сам зложу ще за одного 10 грошів.

Пані слухала цього щебету й дуже-дуже була йому рада. Лекція удалася їй знаменито.

А вже за два дні вислала класа свою річну передплату на „Світик“. Будуть мати свій власний і будуть читати всі разом або за чергою.

Степанко і красулька

Гей, краса красулько!

Ти наша зазулько!

На пасовисько йди!

Там гарна травичка,

В потоці водичка,

Тобі там не буде біди.

А коровка слухає,

І вухами рухає,

Радо мугикає, йде...

Степанко з книжками,

З гарними казками,

Читати на полі буде.

Добрий хлопчина,

Розумна дитина,

Оцей Степанко наш малий!

Це красуля знає,

Травичку спасає,

Спокійно пасеться весь день.

Володимир Швак.

З Краю і зі Світа

Велике відкриття. Український учений др. Ярослав Пастернак, який займається дослідями української старовини — розкопуючи в селі Крилосі коло Галича старинні могили — відкрив під землею велику будівлю. Це були мури катедральної церкви, яку оснував був у XII столітті наш князь Ярослав Осмомисл. В часі вакацій до Крилоса їздило багато наших людей, щоб поглянути на ці величаві мури нашої святині, що їх будував той, що своїми „залізними полками“ запер Уграм шлях до Чорного моря і збудував Новий Галич на Дунаю.

Дитячі садки для найменших українських діточок були цього літа майже по всіх свідомих селах. Садки закінчилися гарними пописами дітей.

Євхаристичний Міжнародний Католицький Конгрес в честь Христа-Царя відбувся цього літа в Познані. В Конгресі взяли участь також українські гр. католицькі владики. Конгрес був присвячений справам боротьби з комунізмом і безбожництвом. В тому найбільше зацікавлений український нарід, що перший наражений на комуністично-безбожницькі течії з Москви, завзято бореться з тою язвою, бо наш нарід з природи віруючий і побожний.

На далекому Сході (в Азії) почалася грізна війна Японії з Китаєм. Мирне китайське населення в Пекіні, Шангаю та інших великих китайських містах терпить найбільше від налетів японських літаків. Від летунських бомб гине багато жінок і дітей.

Хто гарно
відпочати, — буде
тильно працювати.

З ан, брате,
підни діло і бе-
рись до праці
стило

Час , не вертає.
хто розумний,
той це знає

Що Микола
мудра - завжди.

Не лінуйся рано
встати, то не
будеш відувати

Як школяр
читає, в його
♡ & і сєє!

Гарні
в листі в полі
та ще крашій.
 в

Намí мали. ГОСПОДИННІ

Нині борщик на обід!

Радилася мати Галі:

— Що сьогодні нам зварити?

Вареники добрі з сиром —

Треба тісто замісити...

— Добре, мамо, — каже Галя —

Та кухарка буде з мене!

Ви вареники готуйте,

А я — борщик забілений!

Вмила мясо, два реберця,

Накришила буряка,

Трохи кропу і цибулі,

Все те дала до горшка.

І петрушки і капусти

Ще волоської вкришила,

Трошки моркви ще додала,

Й до смаку ще посолила.

Трохи згодом ще до того

Буряковий квас додала,

І ще запражечку з маслом

Влила й разом замішала.

Все те щераз закипіло

Й борщик був уже готов,

Міг би їсти і достойник,

Якби в гості так прийшов.

Бо й сметаною ще потім

Галя борщик забілила —

І яець ще кілька дала,

Що на твердо їх зварила.

Це був борщик „перша кляса“,

Вже не стид на стіл подати...

Раджу кожній господині

Гостей ним почастувати.

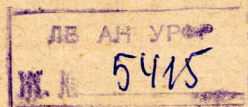

всім моїм Читачкам і Читачам у день їхнього Ангела: Тадеям 3, Ростиславам 4, Вартоломіям і Титам 7, Адріанам і Наталкам 8, Мусіям 10, Олександрам 12, Захарам 18, Якимам і Аннам 22, Теодорам (дівчатам) 24, Святополкам 25, Корнилам 26, Даміанам 27, Микитам і Вячеславам 28, Софійкам, Віркам, Надійкам і Любкам 30. Будьте здорові та багаті, як погідна осінь!

Славків годинник.

Славко: Я мав годинник, але подумай собі, що сталося: він упав раз на підлогу і став!

Петро: А ти що хотів? Щоб він бігав?

Ви відгадаєте

- 1) Відшукайте в річнику „Світика“, в якому числі — від січня до червня 1937 р. — і в якому уступі приходять оці віршики, що скриті частинно

І на яєчках сиди
Аж до слухно:
Стала кур
Яєч

Відновляйте нових ПЕРЕДПЛАТЧУ!
приєднуйте ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

...мку думає.

Аж дивляться — одного дня

під цим написом, і переписиць той уривок вірша. (Подібні загадки будемо давати частіше, щоб при звичаї читачів пильно складати собі числа „Світика“. Не забувайте також про свій обов'язок супроти газетки, виписаний на тім пасочку!)

- 2) До кожного з нижче виписаних складів треба вписати ще по одній букві, щоб було повне слово. Коли додані букви виписати окремо, повинні разом дати назву одної частини світу. Склади: **мма, ука, бре, бід, сн, лі, пва.**

Увага! Відгадки цих загадок треба вислати тільки разом з відгадками загадок з чч. 10 і 11, найдалі 10. листопада 1937.

Відгадки загадок з чисел 4, 5 і 6.

4. 1) Лід. — 2) Сніг. — 3) Вітер. — 4) Луцьк, Канів, Бучач, Львів. 5) Японка. — 6) Міністер.
5. 1) Сопілка. — 2) Грім. — 3) Тінь. — 4) Мітла. — 5) Стіл, тара, Іран, ланц. — 6) Веселі ті хати, як в них ходить мати. — 7) Писанка. — Велика Пятниця і Великдень. — 10, 6, 5, 10) Дуб, граб, ялиця, оріх.
8, 4, 9,
3, 11, 7.

- 6-7. 1) Пригоди мореплавця Сіндбада. — 2) ухо, хід, ода, — око, кіс, оса, — Аза, зір, арс, — ара, рік, акт. — 3) Теревовля. — 4) Підгір'я. — 5) Човен і вода. — 6) Ялинка, мак, макітра (або цукор). — 7) Кривого. — 8) Вівця — череда. — 9) Дитина брудить і дре, мати шие і пере.

Вислід льосування нагород. До дня 15. червня наспіло 19 листів. Між тих, що добре відгадали, вильосовано 5 книжок. Книжки дістали: Олесь Крисько, Львів, — Олег Козубський, Кремянець, — Борис Ставничий, Коломия, — Ярослав Кулявець, — Івась-Лесь Садовський, Львів. — (Я. Кулявця просимо подати адресу, а львівських передплатників просимо зайти по нагороди до Редакції).

ВИТАЙТЕ З НОВИМ ШКІЛЬНИМ РОКОМ!

Вересень на селі.

М-5415

На полі все зжали і все позвозили, тепер орють, сіють, працюють що-сили. І вже починають картоплю копати, діти люблять ватру в полі розкладати.

В саді як у раю: спіла деревина гілля повне яблук додолу схилила. Овочі зривати діти помагають, кращі вибирають, на зиму ховають.

В городі збирають всю городовину, огірки, цибульку, гарбузи, і диню. Капуста росте ще, то її ми нають, а грядки порожні знов перекопають

І пасічник має роботи багато: на зиму всі бжолі слід підготовляти. Та у дні погідні бжілка ще літає, бо ще досить квіту в полі й лісі має.

Діти йдуть до школи, бо вже відпочили, до книжки набрались охоти і сили. А йдучи зі школи, весело співають, замість тих пташаток, що вже відлітають...

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З вакаційним (6-7) числом газетки ми вислали були до всіх тих осіб, що залягають якимнебудь довгом, виповнені перекази розрахункові. Дуже мало осіб через вакації надіслало нам це вирівнання. Тому тепер прохаємо надіслати нам ці залежності додаючи до них ще квоту 2 (два) злоті, як належну передплату за II-й піврік, це є: по кінець грудня 1937 року. Дуже просимо!

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць вобемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1937: В краю річно 4 зл. піврічно 2 зл., квартално 1 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 25 кор.; для Румунії 200 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 2.**
 Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.